

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt V. Nouæ in Anglia, & vnde, animorum messes? Quantæ frugis operarius P. Gaspar Haynuo singularia quædam, Ecclesiæ illi vtilia. Catholici nobilis, & Sacerdotis, responsum forte ac nobile.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

*Nova in Anglia, & unde, animorum messes?
Quanta frugis operarius P. Gaspar Haynuo-
singularia quadam, Ecclesia illi utilia. Catholi-
ci nobilis, & Sacerdotis, responsum forte ac no-
bile.*

CAPUT V.

HIVS rei specimen fuga sit illorum quinquaginta quos se scribit Alanus per infestantes sinum exploratorias elapsos, mense vno Remis excepisse; præter familias integras, computatis solum Academicis, nobilibus, iam literario, insignitis; paulò post alios tres, & octoginta Cardinali enumerat Boncompagno, illorum Meccenati, & Patrono. Mihi quidem, inquit, miraculum est diuinæ gratiæ tot paucis diebus iuvenes dulcissimam patriam, domesticas necessitudines, amicitias, blanditias, commoda, solo sponte mutasse peregrino; parco victu, & vitæ regula ex optimis quidem sed tamen alienis rationibus & arbitriis suspensa; hæreditate demum erciscenda per Sacerdotij optiorem, quo nunc in Anglia nihil est execrabilius, paternæ loco, vbertatis & domi paratæ; quamvis alias nunquam splendorem viderint Ecclesiæ liberæ quo ministeria cultus sui diuina exornat magnificentia; cuius, inquit, rei admirabilitas duabus nascitur ex causis; Prior S. S. D. D. Gregorij XIII. paternus omninò in Anglorum Collegia Romanum, & Remense amor; altera eorum in virtute, ac literis progressus egregij sub disciplina Patrum Societatis IESV. Scribebat autem Romam ad eorum Rectorem ad solito plures miserat eo anno, ducentos vero quibus impar erat alendis in nostras Mussiponti, & Verduni scholas dispererat, & nouum Seminarium Augense. Romano si locus & laxior, & census largior fuisset, aliquot centena ex flore tantum plurimum selecta facile collegisset.

Huius ad rectam fidem confugij, fuerunt & aliæ præter dictas causæ. Vna quam in superioribus indicavi, Personij liber. *Directorium hominis Christiani.* Seu de resolutione; prouentu incomparabili omnem Angliam peruagatus, & restituendis sibi cerebris mirè potens. Argumento sunt Theologi septem è Caluini schola, qui abdicato Prædicantium munere pestilenti, Remis in gratiam cum Ecclesia redière. Secunda, Gasparis Haynodi, labores fructuosissimi, quem doctrina excellens, & pietas ad magna quælibet tollebat, nisi malis attrita valetudo, & opinionum simulachra (de qui-

H h

bus postea) altius quam par esset animo defixa cœptis eius præclaris obstiterent. Suo illo pectoris excelso robore, seu verius charitatis, vitant omnem missionis illius sudoribus, & omnibus indiscriminatim periculis consecratur; Prouinciis omnibus optatus, particubatur se ita in omnes, vt nulli deesset, multorumque vnus vbique impleret operam, vincētis, liberis, afflictis, egentibus temporario commeatu, ne sempiternum amitterent, ab extremis quoque regni Prouinciis Londinum auderet stipem ferre, sed de accessione conuersorum ab erroribus variis ad verum & rectum, narrabat qui viderat Gabriel Alanus Remis exul, Doctore Guillelmo fratri suo, in maris Anglici tractu procellosissimo maioris, & dexteritatis, & felicitatis piscatorem Hayuodo, piscari neminem quod eidem quoque sibi carissimo testatur ipsemet Petri verbis Hayuodus. *Stupeo hic in captura piscium quia homo peccator sum.* Stupebat videlicet magnitudine gaudij, & fidei gloria virorum Principum claris aucta conuersionibus, interque alios Comitum Arondelli, Philippi Hauuardi, iam tum mente concussi vt diximus, cum primum in Turri Londinensi disputantem audisset Campianum; Henrici Northumbriæ Comitum, quibus forte duobus in regno nemo dignitate & sanguine aut suppar, aut clarior. Sed multo illustrior, morte intra carceris arumnas, pro causa Catholicæ fidei obita, quicquid illis obtrectent calumniarum Protestantes, nihilo historica quam Christiana fide meliores.

Cœtera huius anni & per se scitu digna, & dictis firmandis idonea, ex Personij habemus autographo, à Sacerdotibus dictato Catholicis, Anglisque aliis pro Christo nuper exulibus & spectata narrantibus. Vix, inquit, fidem inuenient, quæ de aucto Catholicorum numero nostri referunt Angli, anni huius vltimi prouentu, ex quo teri cœpere libri quidam pij (quos nempe diximus ab eo editos) & sacræ literæ summa fide in nostram conuersæ vernaculam illinc mihi confirmant viri sapientes, duplo esse hoc anno quam lapsis numerosiores, sitque id mihi credibile narratione Sacerdotis negotiorum causa illinc missi, qui à tribus item cognouerant Sacerdotibus, probè notis; in sola Prouincia Hamptonensi, reductos eorum à singulis in Ecclesiæ gremium supra quadringentos, mensibus quatuor & sesqui. Atque hinc frequentes à Prouinciis querelæ de penuria operariorum (maximè nostrorum) tamen ex Seminariis noui perpetuo suggerantur, quare meas Doctore Alani ad P. N. Generalem adiungo literis, rogamsque R. V. apud illum patronam nobis accedere. Sex (pergit epistola) Martyres necari, Lacieus, Kirkmanus, Thompsonus, Hartius, Tyrkelius, Liburnus, mirum quantoperè ad illustrandam Catholici nominis dignitatem fidemque contulerint. Ab eorum nece remisit tantisper feritas in vitam & corpora sæuendi, sed duplo furit acerbior in eorum bona, cuiuscumque generis ea sint. Sustinetur Sacerdotum strages, nec equuleo torquentur, clausi dumtaxat habentur in carcere. Hinc vbique stipatur iis carcer; Hulli clauduntur triginta; viginti sex Equite Martio Londini, & Dei beneficio fit vt sint clausi plerumque vtiliores quam liberi; scitur enim ferè qui sint? vbi? hora qua adiri, & consuli possint, maioribus

maioribus præsertim in urbibus; in aliis enim tam multos non habent, qui absque periculo, & metu illorum opera vrantur. Ad hæc iuvenes Anglos, licentia hæresis agit in graua non raro præcipites, ob quæ carceri mancipantur, plusque sæpius illic mense vno, consuetudine Sacerdotum virtutis concipiunt, & frugis, quàm si multos annos liberi vagarentur. His & aliis bonis aduersarij in peius edocti, ægrè nunc Sacerdotes in custodiam mittunt; imo si queant salua officij existimatione apud vulgus, amandaturi sint ab se libenter solutos. Quod iis non dissimulanter irati significant qui confessione nimium facili profitentur esse Sacerdotes. Sic vester Iacobus Lomaxius reprehensus est nuper à Senatoribus consilij sanctioris, quod primo impulsu rogatus de conditione, festinato magis quàm necessario responso aperuisset se esse Sacerdotem; qua responsione iniecta iis esset necessitas, eius in custodiam tradendi. De multitudine adolescentium, qui regni ex Academiis, & scholis ad nos confugiunt nihil attinet scribere; id Doctor Alanus tum fusius præstitit; tum ipsi cernitis, & alumnorum ex numero probatis quos istuc vobis ex Anglia tam multos destinamus, quorum aliqui artium gradibus iam donati, & ex patria recentes, mira vobis edisserent de Puritanis & Protestantibus in mutuam rabiem sic debacchantibus, vt hi simul duobus impares hostibus cogitent futurum sibi cum Catholicis mitius; cum aliis enim in procinctu stant ad arma, & manus. Hoc ipsum timemus ne cedant Protestantes, totaque in vnum Puritanorum corpus Anglia coalescat, quo nihil posset nobis perniciosius venire, ob istorum in nos implacabiliora odia quàm illorum. Audistis opinor de vltimis quos in lucem miserunt libris tribus, aduersus Reginam & molliores Caluini discipulos, vnius frontem hoc titulo prænotant *Postulatio Reformationis nulla ex causa differenda* styloque vtuntur adeo impudenti, vt impelli iam primi Rebellionum fluctus videantur, iamque illam Puritani duo cæteris nequicquam frementibus Superbiam suam fracta gula luerunt in Suffoldiensi Prouincia.

Pugnant ex aduerso libris, viua voce, & scriptis Catholici, & acerbè queruntur, vnus sibi totam incumbere pœnarum sæuitiam, quamvis vni tantum in officio perstent fidelitatis & quietis; Puritanis aperte atque hostiliter in Reginam infensis dissimulari omnia impunè, & clausis oculis à iudicibus præteriri, nempe ipsis quoque maiori ex parte Puritanis, eaque propter id satagehtibus coloris quæsitæ probali specie, vt Catholicis carcerem liberent, qualis futura sit, si vel in minimo illos sibi faciant affines. Sic nuper vir doctus idemque nobilis, quolibet alio ab ipsis deterius habitus, inuitabatur ab iisdem ipsis ad libertatem, & immunitatem mulctæ pecuniariæ, quam immensam pendebat, si bona fide polliceretur vnum tantummodo, idque leuiculum, nec enim aiebant, petimus vt Papam eiures, aut nostris interis cœtibus & templis certi eò te nunquam adducendum. Id ab te vnum, & perleue Regina exigit, ne quem vel domi excipias Iesuitam; vel ex illis Pontificij Seminarij proditoribus Sacerdotem. Quibus vir sapiens; si vos, inquit, vnura mihi nominabitur Iesuitam, aut ex Se-

minariis Sacerdotem, qui molitus in patriam aliquid fuerit, aut se reum alterius criminis fecerit cuius causa hostis reipublicæ iudicetur, nunquam ego eodem mecum tecto illum excipiam. Omnes vero ut in vniuersum reiecturum me domo spondeam, quos mea mihi religio commendat, tanquam peculiare Dei seruos, nec possim omnino nec ausim, etsi millies mihi oppetenda sit mors, ne ira Dei in me desinat, quem etsi hominis animum nisi sunt ferre acerbis; verum tacite approbarunt cum eum in posterum, haberi mandarunt humanius. Multa mihi huiusmodi suppetant, nisi forte sit futurum iucundius audire, quod ante biduum interrogatus sum ab vno seminarij vestri Sacerdote nunc Londinensi custodia tecto. Adit illum ministellus acturus de Religione, in qua ex illo cum ad mentem suam nihil euinceret, exasperatus constanti veritate, tentare illum cœpit periculosa quæstione, an esset Regina caput Ecclesiæ Anglicanæ cui promptè Sacerdos; qua auctoritate id me interrogas? cum argumentum iudicij capitalis futurum sit quam petis responsio, & lege veritum talia quærere, nisi ex mandato Reginæ ipsius subscriptione confirmato. At hic ministellus, qui nullam nisi quam vsurpauerat habebat. Si fores ait, verus & sincerus Iesu Christi seruus, nihil quærenti restitares, sed simpliciter atque ingenuè, cuiuslibet, de religione tua respondisses. Qua Sacerdos ictus indigna exprobratione, mihi hæretice! in causa Dei vilem animum obiicis, & mericulosum, audis ergo, quod tamen nolle vis tamen audire, non est Regina nec esse potest caput Ecclesiæ Anglicanæ; vis aliud? volo, inquit, aduersarius. Quis ergo caput huius Ecclesiæ? Romanus Pontifex, præter illum nemo; & puncto temporis responsum Sacerdos non distulit, quare vociferans sicine proditor testem nimirum qui audiat reueritus neminem? minimè vero, refellit Sacerdos; solitudo, libertatem hanc loquendi facit; sed tu solus & sine arbitro cum roges, tibi pariter solus & soli respondeo: tantum igitur si audes, vrget ministellus, idem mihi trade tuo subscriptum chirographo? deest carta, deest & calamus; tibi, infert Dei seruus, satisfaciam ut possum, & correpto carbone foribus carceris hæc appingit verba, præsentem ministro, & loci custode. *Gregorius XIII. caput est Anglicana, & vniuersalis Ecclesia, cui tum Regina Elizabeth, tum quicquid est in orbe gentium oportet subici si volunt salui esse.* Et abcessit tunc quidem improbus flagitator exinde Sacerdos, in perpetua mortis, pependit hæctenus expectatione. Sed exit iam mentis, & de illo huc vsque ipsius programme mirum silentium. Sunt tamen auctores ex Catholicis nonnulli hoc ut oblitteret prorsusque deleat, ne proritare vltro aduersarios videatur velle. At is longè ab iis dissentit ne illam delere testificationem fidei à se scriptam, perinde sit velut factam dolere, atque ab illa recedere, cum offensione consciorum, custodisque imprimis, fidelitatis eius virili constantia, plurimum commoti. Perstat interea prostratque epigraphæ, palamque legitur, meque hic Sacerdos consulit, quid facto sit opus, aut quid expediat.] huc vsque Personij litera, rerumque in Gallia nostrarum felix obiter status. Debetur historiæ etiam infelix,

infelix, de quo restat dicendum, ut discant metuere pariter & cauere, qui sunt iisdem obnoxij lapsibus.

Fuga, stultum consilium, ineptus exitus P. Thomæ Langdallij. Hayuodus peiori remedio malum curans turbat Catholicos. Iussus redire in Galliam, dum reiicitur in Angliam capitur. Calumniis & vexationibus iactatus, exit honorifice utrasque.

C A P V T VI.

AGNOSERE ambigo etiam nunc, si quod hic mihi primum obiicitur, aut errorem, aut culpam, aut cerebri vitium vocare debeam, tam multum præfert ex his tribus factum Thomæ Langdallij miserum, & lamentabile. Sanctoni Langdallius, in Eboracensi comitatu claro genere ortus, annos egit in Societate vnum & viginti, ab anno elapsi seculi sexagesimo secundo, Maij primo. Variis Romæ Laureti, & alibi perfunctus officiis, & in iis Anglorum confessionibus ad Pontificium tribunal; Mediolano Romam dum reuocaretur à Præposito Aquauia, cursum Genuam flexit, nactusque illic in Angliam nauim sine mora, soluit; appulsus ab regni consiliariis excipitur admodum lætis & gratulabundis, ut qui sisti se illis petiisset, & quorum causa venerat indicasset: datur huic statim amplissimus ad concionandum toto regno campus; datur ad rem diuinam ut agnosceretur Sacerdos Romanus; celebratur opinione in vulgus tam sublimi, ut ægrè illi par inueniendus usquam esset. Preiudicatis auctoritatibus tam celsis munitus, Eboracum intrauit natalem prouinciam; Durhamium inde illi conterminam, ut intelligeret ex eo Episcopus, quo consilio Roma venisset in Angliam, eique ad opus tantæ molis supperias ferret, profitebatur vero id opus esse, doctrinam quandam ex Iesuitarum seueritate mixtam, & aliorum laxitate, attemperandamque ex vtraque. Credebat vir scilicet magnus Iesuitis refertam Angliam, cum præter Hayuodum, extra carcerem haberet nullum. Ad hæc Sacerdotes seminariorum prodigiosis offundi tenebris, & illuminandos esse legitimo rectæ conscientiæ splendore, ad quam & ipsi Catholicos cæteros fingerent, docerentque nulla religiosi animi remora, posse Protestantium adiri templa: desitutam hac lege cruentam in illos suppliciorum barbariem; tamdiu aliter grassaturam, dum restaret pietatis an-

H h 3